

Kitap İncelemesi / Book Review

Alpaslan Pata, *Rhineland Katliamları: I. Haçlı Seferi'nin Yahudi Kronikleri*, Gece Kitaplığı, Ankara 2020, 192 s. ISBN: 978- 625-7938-09-9*

Alpaslan Pata, *Rhineland Katliamları: I. Haçlı Seferi'nin Yahudi Kronikleri*, Gece Kitaplığı Publications, Ankara 2020, 192 p. ISBN: 978- 625-7938-09-9

Yasemin İNCEER**

Makale Bilgisi/Article Info: Geliş/Received: 23/04/2024 Düzeltme/Revised: 29/06/2024 Kabul/Accepted: 29/06/2024

Kitap İncelemesi / Book Review

Atf / Cite as: İnceer, Y. (2024). Alpaslan Pata, *Rhineland Katliamları: I. Haçlı Seferi'nin Yahudi Kronikleri*, Gece Kitaplığı, Ankara 2020, 192 s. ISBN: 978- 625-7938-09-9. *Bellek Uluslararası Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 76-78.
<https://doi.org/10.52735/bellek.1489137>

Rhineland bölgesi günümüz Batı Almanya'sının Ren Nehri kıyı kesiminin genel adıdır. Eserde bahsedilen katliamların yazıldığı kronikler günümüze kadar bölgenin adını taşıyan "Rhineland Kronikleri" olarak gelmiştir. Metinlerin orijinaleri günümüzde mevcuttur, lakin dile hâkim olunmamasından dolayı, birebir teknikle, İngilizceye tercüme edilmiş kronikler Sayın Alpaslan Pata tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Sayın Pata bu çevirileri yaparken o günün şartlarını ve tarihsel dokusunu yansıtmaya özen göstermiştir.

Eser sekiz bölümden oluşmuş ve hemen çevirilere geçilmemiştir. Öncelikle genel bilgiler sonrasında çevirilere yer verilmiş, böylelikle alanda bilgi sahibi olmayanların da kitaptan istifade edebilmeleri sağlanmıştır. Bölge adları, önemli kişilerin isimleri verilmiş ve bölgenin haritası da çalışmaya eklenmiştir.

Birinci bölümde genel hatlarıyla Haçlı Seferlerinden bahsedilmiştir. Toplamda bir sayfa dahi olmamakla beraber yazar Haçlı Seferlerini detaylı öğrenmek ve araştırmak isteyenlere bu

* Bu araştırma sürecinde; TR Dizin 2020 kuralları kapsamında "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiđi Yönergesinde" yer alan tüm kurallara uyulmuş ve yönergenin ikinci bölümünde yer alan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiđine Aykırı Eylemlerden" hiçbirini gerçekleştirilmemiştir. Ayrıca bu araştırma "Etik Kurul İzni" gerektirmeyen bir çalışmadır.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yasemininceer@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-5745-110X

kısmın yeterli olmayacağını belirtmiştir. Yazarın buradaki amacı, okurun Haçlı Seferlerine giden süreci kabaca anlayabilmesini sağlamaktır.

İkinci bölümde ise Papa II. Urbanus'un Haçlı Seferindeki rolüne değinilmiş ve seferin temel sebeplerinden bahsedilmiştir. Papa II. Urban'ın yaptığı bu çağrıda Kudüs'ten bolluk kenti olarak bahsederek yokluk dönemi yaşayan insanları sefere nasıl ikna ettiği anlatılmaktadır. Bu bölüm de sefer fikrinin oluşması ve halkın ikna edilmesi konusunda bilgi verildiğinden dolayı sekiz sayfadır.

Üçüncü bölümde ise Orta Doğu'ya yapılan İlk Haçlı seferlerinden bahsedilmiştir. Papa II. Urbanus'un çağrılarında sonraki süreçte Pierre I' Hermite'nin harekete geçirdiği Halkın Haçlı Seferleri olarak bilinen ve ilk yola çıkan kitlenin faaliyetleri anlatılmış. Bu kitlenin güzergâh üzerinde bulunan kendilerinden olmayan, sefere katılmak istemeyen, Hristiyanlar da dâhil, insanlara maddi manevi verdikleri zararlar ve yaptıkları yağmalardan bahsedilmiştir. Bu bölümde asıl konuya da atıfta bulunularak söz konusu kitlenin Yahudilere verdikleri zararlardan da bahsedilmiştir.

Dördüncü bölümde eserin yazılmasının nedeni olan kroniklerin tanıtımı yer almaktadır. Bu bölümde kroniklerin neden seçildiği ve nasıl kullanıldığına değinilmiştir.

Beşinci bölümde çeviri metnin oluşturulmasında yapılan tercihlerden bahsedilmiştir. Çeviri metninde yer alan kişi ve yer adlarının mümkün mertebe orijinal haliyle kullanmak istedikleri var ise aynı zamanda Türkçe karşılıklarını da belirtmeyi uygun gördüklerini yazmışlardır. Bu bölüm bir sayfadan oluşmuş ve çevirilere başlamadan önceki son verilen bilgilendirme olma özelliğine sahiptir.

Altıncı, Yedinci ve Sekizinci bölümler kitabımızın asıl konularının işlendiği kısımlardır. Üç ayrı bölümde, üç ayrı kroniğin çevirisi verilmiştir. Kronikler detaylarına inildiğinde farklılıklar taşınmasına rağmen temel olarak aynı olaylardan bahsetmiştir.

Altıncı bölüm kitabın en uzun bölümüdür. Solomon Bar Simson Kroniğinin birebir çeviri yapılmıştır. Çeviriye açıklık katmak veyahut kaynak göstermek için dip notlar bolca kullanılmıştır. Kronik diğer iki kroniğe göre daha çok sayfaya ve bilgiye sahiptir. Kronikte Yahudilerin katliam öncesinde topluca yemek yedikleri Şabat'ta saldırıya uğradıkları ve Tanrı'ya yakarmalarına karşın dualarının kabul olmadığından bahsederek başlamıştır. Franklar ve Cermenlerden oluşan bu kitle öncelikle Speyer topluluğuna, ardından Worms'a saldırıldığı Torahlarının parçalandığı ve neredeyse herkesin öldürüldüğünden bahsetmektedir. Daha sonra Sivan'a, ikinci kez Worms'a ve Mainz bölgesinde katliamlara devam edildiği yazılmıştır. Neuss, Xanten de de katliamlara yaşanmış ve bazı Yahudi toplulukları canlarının bağışlanması karşılığında para verseler de o anlık katliamdan kurtulup verdikleri para bitince öncekilerle aynı kaderi yaşadıkları yazılmıştır. Kimilerinin dinden dönmeleri karşılığında affedildiklerini sonrasında bu kirlenmişliği kabul etmeyip intihar ettikleri ya da katliamda kirli elli haçlılar tarafından öldürülmek istenmeyen kişilerin kendilerini evlerine kilitleyerek aileleriyle birlikte toplu bir şekilde intihar ettiklerinden bahsedilmiştir. Bu katliamlar Macarlara zarar vermeye başlayınca dek devam etmiş ve en son Macar kuvvetleri tarafından Haçlıların başındaki Emicho'nun öldürülmesiyle son bulduğu yazılmıştır. Bölgede yaşayan Yahudiler bu haberi aldıktan sonra yaşadıkları yerlere döndükleri ama akşamları uzunca bir süre dışarıya çıkmaya dahi korktuklarından bahsedilmiştir. Katliama şahit olup hayatta kalan Solomon Bar tarafından yazılan eser Tanrı'ya dua ederek sonlandırmıştır.

Yedinci bölüm Elizer Bar Nathan kroniğinin birebir çevirisidir. Eserde öncelikle İsrailoğulları anlatılmış, Solomon Bar kadar detaylı olmasa da birlikte haçlıların katliamlarından bahsedilmiştir. Burada da birliklerin Frenklerden ve Cermenlerden oluştuğu nakledilmiştir. Bu kronikte Solomon Bar'da adı geçen yerlere ek olarak genellikle köylerde

yapılan katliamlardan ağıt şeklinde bahsedilmiştir. Son kısmında katliamlar bitince geri döndükleri ama korkudan çok mutluluk dolu oldukları yazılmıştır. Kroniğin sonu ise Tanrı'ya dua ile bitmiştir.

Sekizinci ve kitabın son bölümü olan “Eski Zulümlerin Anlatısı Ya Da Mainz Anonim Kroniği”nin birebir çevirisi yapılmıştır. Kronik Haçlı ordusunun Yahudilere duydukları nefreti anlatarak başlamıştır. Fransa çevresinde yaşayan Yahudilerin katliamlardan haber aldıklarında Tanrı'ya yalvarmaya ve oruç tutmaya başlamaları aktarılmıştır. Diğer iki kronikten farkı ise Yahudilerin paralarını ve tüm varlıklarını Yahudi olmayan komşularına emanet ettiklerini ve onlar tarafından ihanete uğrayarak düşman Haçlılara teslim edildiklerinden bahsedilmiştir. Bu kronikte de Solomon Bar'da geçen yerlerin katliamları yazılmış ama ikinci kronik olan Elizer Bar Nathan kroniğinde geçen köylerden bahsedilmemiştir. Kroniğin sonunda Macardan bahsedilmemiş, son kısımda katliama uğrayan bir kimsenin pencereden aşağıya atılmak suretiyle öldürüldüğü yazılmış. Diğer iki kronikteki gibi Tanrıya şükür duası değil yardım çağrısı yapılmış ‘Efendi bizi bu sürgünden kurtarsın’ yazılarak kronik son bulmuştur.

Orta çağ Tarihinin temel yapı taşlarından olan Haçlı Seferleri Arap, Türk ve Hristiyan kaynaklarından detaylıca öğrenilebilmektedir. Haçlı Seferleri'nin bir mağduru olan Yahudilerin de kaynaklarının orijinal metine sağdık kalınarak İngilizcesinden Türkçeye çevirisinin yapılması alana çok önemli bir katkıdır. Yazar sadece Akademik camiayı düşünmeyip alanın meraklıları ve bilgi almak isteyenlerin de anlaması için dili yalın tutarak dipnotlarla konunun bütünlüğünü sağlamıştır.

Ek: Kitap Kapağı.

